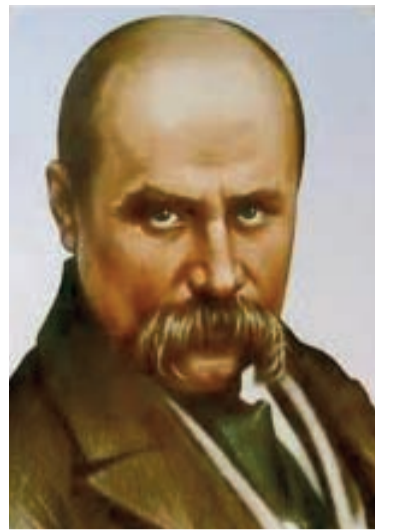

Українська

ВІСНИК

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXII. № 7-8 (квітень) 2015

Під весняним небом, біля
божого дому, розквітли магнолії

Прочитайте:

- ❖ Світлий празник пасхи
- ❖ Інтерв'ю з професором-доктором Іваном Ребошапкою до його 80-річного ювілею
- ❖ Українки на престолах Європи
- ❖ Афтанасій Іванчук – директор, викладач, людина...
- ❖ Коли братська кров перетворюється на водицю
- ❖ Цього року відбудеться VII-ий З'їзд СУРу?
- ❖ Радість, смуток та надія

КОЛИ БРАТСЬКА КРОВ ПЕРЕТВОРЮЄТЬСЯ НА ВОДИЦЮ

«Ніколи ми не будемо братами...»

Скоро після початку російсько-українського конфлікту, тобто російсько-української війни, чи Вітчизняної війни 2014 року, як ще називають російську збройну агресію проти України, після розстрілу демонстрантів (20 лютого 2014 року) на Майдані Незалежності в Києві, українська поетеса Анастасія Дмитрук написала російською мовою вірш «Ніколи ми не будемо братами», в якому висловлює думку свого рідного українського народу, який не хоче бути братом російського – «ни по родине, ни по матери...». Насправді вірш потрясаючий, ця молода дівчина (народилася 31 січня 1991 року в Ніжині), яка пише вірші з 12 років, зуміла висказати весь біль, який накопичився в українській душі протягом років:

*«У вас духу нема бути вільними
І не будемо ми навіть звідними.
Ви себе охрестили «старшими»,
Нам якими хоч, лиш не вашими!
Вас багато, так, та безликі,
Величезні ви, ми – великі...»*

У одному з інтерв'ю Анастасія Дмитрук зазначила: «У вірші я навіть не вказувала слова «Росія», але росіяни відгукнулися автоматично, бо на крадієві шапка горить». І як їм не відгукнутися, коли вірш викладений в Інтернеті; 19 березня 2014 року кліп, у виконанні авторки, переглянуло понад чотири мільйони людей, а литовські музиканти спільно з хором Клайпедського музичного театру записали відеокліп, який з 3 по 14 квітня 2014 дістав більше мільйона переглядів (музику до пісні написав композитор Віргініус Пупшис). Відеокліп отримав великий резонанс в YouTube у вигляді негативної реакції росіян, а кілька російських поетів відгукнулися своїми віршами, з-поміж яких звернемо увагу на вірш «Ответ украинке» відомого Леоніда Корнілова, який висловлюється в ім'я російського народу, який з «великою любов'ю» (добре знаємо всі, що це за любов), бажає тільки добра українцям і готовий віддати життя, тільки щоб вборонити їх від «когтей» Європейського Союзу:

*«Только грудью своей простреленной
Дай прикрою тебя сперва.
Я всегда это делал вовремя.
(...)
Но, обиду смахнув украдкою,*

*Я тебя к груди притяну,
И за счастье твоё, украинка,
Я пойду на твою войну.
Ты нашла во мне виноватого.
Я желаю тебе добра...»*

У серпні 2014 року Анастасія Дмитрук відповіла своїм російським опонентам віршем «Не старайся, вже не чіпляє»

*«Не старайся, уже не цепляют –
поржавели твои крючки.
А царапины все заживают,
а глаза закрывают очки.
Не старайся, ты видишь, не больно.
Мимо пули летят – не стреляй...»*

Вадим Дубовський, відомий виконавець українських романсів і власних сатиричних віршів на мелодії радянських пісень, у своєму «Прощальному Марші» продовжив думку Анастасії Дмитрук словами: «Ніколи ми й не були братами».

З-поміж тисяч українсько-російських діалогів, від яких аж кишить Інтернет, ми вибрали літературний діалог між двома відомими авторами.

«Товарищ москаль, на Україну шуток не скаль...»

*«Ми знаєм, чи курить Чаплін,
чи чарку хилить.
Ми знаєм Італії безрукі руїни;
ми Дугласів галстук напам'ять
завчили...
А що ми знаєм про лице України?»*

Володимир Маяковський

Володимир Маяковський, якого Сталін оголосив «кращим, найталановитішим поетом нашої радянської епохи», що й призвело у свій час до канонізації фігури поета, свідомий своїм українським походженням («... я не з кацапів-роззяв. По діду – козак, по іншому – січовик, а за народженням я – грузин...») написав вірш «Борг Україні» за якого, якби він не покінчив життя самогубством в 1930 р., то в 1933 його, напевно, розстріляли б, і який, на диво, сьогодні звучить значно актуальніше, ніж в далекому 1926 році, коли був написаний.

Вважаючи себе поетом революції, Маяковський присвятив свій талант на службу ідеям, що проголошувалися її лідерами, але він, очевидно, болісно

переживав те, що ідеали революції не знаходили втілення в життя, а його поезія змушена була виконувати утилітарно-службові функції політичного агітатора і пропагандиста. Протягом всього життя Маяковський підтримував тісні зв'язки з Україною – він майже щороку приїздив виступати до Києва, Харкова, Одеси, Дніпропетровська, Донецька, Полтави, Житомира, до Криму і закликав росіян шанобливо ставитися до українців, вивчати їхню мову – «величаву і просту», яка для москалів була «ворожою та другорядною».

Відомий російський журналіст і політичний аналітик, колишній генеральний директор телекомпанії НТВ і головний редактор «Московских новостей» Євген Кисельов (зараз працює в Києві), в інтерв'ю Радіо Свобода заявив, що йому соромно бути росіянином – «Я не хочу бути причетним до країни, яка здійснює проти України агресію, мені соромно бути російським громадянином (...). Мене зупиняло тільки одне, чесно скажу – те, що мені не хотілося отримувати українське громадянство з рук Віктора Януковича, я знав справжню ціну цієї людини. Мені хотілося дочекатися президентських виборів, під час яких, як я сподівався, президентом стане хтось інший. Я вірив ще до всіх подій на Майдані в те, що в результаті наступних президентських виборів представнику опозиційних сил вдасться перемогти. Сподіваюся, що тепер у мене така можливість з'явиться значно швидше, ніж я думав раніше.»

В одній зі своїх телепередач Євген Кисельов питає: «Можна говорити, що для Росії її сусідня держава, і, як висловлюються одні з росіян: найменший брат – Україна, являється знайомою та ментально дружньою державою? Відповідь на запитання, дав, ще в '20-х роках минулого століття поет Маяковський:

*«...окрім двох уславлених Тарасів
– Бульби та відомого Шевченка, –
ані з місця не руш, як не старався.
Притиснеш його – дурницею зморозить
Викладе весь вантаж розумовий:
візьме й розповість зо двоє курйозів,
анектодів української мови.
Я кажу собі: товаришу москаль
на Україну шуток не скаль...»*

Михайло Гафія ТРАЙСТА

СВІТЛИЙ ПРАЗНИК ПАСХИ

*«Христос воскрес із мертвих,
смертю смерть подолав, і тим, що в гробах,
життя дарував».*
(Тропар Пасхи)

Христос Воскрес!

З усіх великих празників нашого церковного року найдавніший, урочистий і радісний – це Світлий Празник Христового Воскресіння. Він, як каже ірмос 8-ої пісні пасхального канона утрени: «Цар і Господь, празників празник і торжество торжеств».

Св. Отці Церкви в особливий спосіб підкреслюють значення і велич цього празника. «Пасха в нас – каже Св. Григорій Богослов у своїм пасхальнім слові – це празників празник і торжество торжеств, яке настільки перевищує всі інші торжества, не тільки людські, але і Христові, що в Його честь відбуваються, наскільки сонце перевищує звізди».

Щоб могли краще зрозуміти велич, значення і дух празника Пасхи, погляньмо на його історію, його богослужіння і значення для нас.

Празник Христового Воскресіння у наших богослужбових книгах має такі назви: Свята і велика Неділя Пасхи, День Святої Пасхи або Свята Пасха. Наш народ на означення празника Пасхи має ще слово «Великдень», що означає Великий День, бо він великий своєю подією, своїм значенням і своєю радістю.

Христове Воскресіння дає нам незаперечений доказ Його Божества. Коли фарисеї і книжники домагалися від Христа знаку, що Він Божий Син, то Він їм відповів, що не дістануть іншого знаку, як знак пророка Йони: «Як Йона був у нутрі кита три дні і три ночі, так буде Син Чоловічий у лоні землі три дні і три ночі (Мт.12,40). І так сталося. Третього дня по Його смерті наступило світле Воскресіння.

Христове Воскресіння - це фундамент нашої віри. Яке значення мала б Христова наука, якби так часто Ним передсказане воскресіння не сповнилося? Апостоли, проповідуючи Св. Євангелію, часто посилаються на Христове Воскресіння, як на найсильніший доказ правдивості науки Христа.

«А коли Христос не воскрес, – каже Св. Павло - то марна проповідь наша, то марна й віра ваша... Але ж Христос таки справді воскрес із мертвих, первісток померлих» (1 Кор. 15,14,20). Тому правда про Христове Воскресіння і християнська релігія є нерозривно злитими.

Христове Воскресіння в кінці – це певна заорука нашого воскресіння до щасливого вічного життя. Як Христос воскрес, так і ми колись воскресемо до нового, світлого й вічного життя. Сам Христос запевняє нас про це: «Бо надходить час, коли всі, хто в гробах, почують голос Сина Божого й вийдуть ті, що чинили добро, на воскресіння життя. А ті, що зло чинили, - воскреснуть на суд... Така бо воля мого Отця, що кожен, хто Сина бачить і вірує в Нього,

жив життям вічним і щоб я воскресив Його останнього дня» (Ів.5,28-29 і 6,40). «Це день, що його створив Господь, радіймо і веселімся в ньому» (Пс. 118,24) співає наша церква сьогодні. Тієї великодньої радості від серця бажаємо всім вам і всім дорогим вашому серцю. Закінчуємо цей великодній привіт словами Пасхальної Утрени: «Воскресіння день! Просвітіння торжеством, і одні одних обнімемо та скажимо: Браття! І тим, що ненавидять нас, простім все із Воскресіння, і так заспіваймо: Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав і тим, що в гробах, життя дарував».

Христос воскрес! Воістину воскрес!

ВОСКРЕСІННЯ ГОСПОДА НАШОГО ІСУСА ХРИСТА

Усі ми виносимо з країни дитинства милі спогади про Великдень, котрий здебільшого припадає на квітень. Практично, жодне зі свят не дарувало стільки радості, як Пасха. Це справді Великий день не тільки церковники відправами, родинними та громадськими обрядами. Не менш цікавим є Всеношне.

Ставши перед мирянами, священник промовляє: – Христос воскрес!

Присутні відповідають:

– Воістину воскрес!

Після триразового повторення церковний хор співає: «Христос воскрес! Смертю смерть поправ і сущим во гробі живот дарував...»

На вулиці чути постріли – то мисливці в такий спосіб «убивали чортів». Після урочистого обходу священник освячував селянські наїдки: паски, крашанки, ковбаси.

Як тільки обряд закінчився, люди вирушають додому. Доки готували сніданок, один з дітей відносив коровці свяченої паски, притрушеної сіллю. Перед обідом тато промовляв:

– Дай, Боже і на той рік дочекатися цього світлого Христового Воскресіння у щасті та здоров'ї!

Всі відповіли:

– Дай Боже!

Після обіду парубки та дівчата, молоді пари, йдуть на цвинтар і починають різні ігрища.

Знаменом Великодня є радість. Воскресіння Христове містить у собі силу, яка відкриває перед людиною остаточну мету її життя.

У Велику П'ятницю правалилися всі надії і здавалося все втрачене. Над Христом-Богочоловіком відбувся жахливий процес з застосуванням тортур. І здавалося, що людина вбила Бога і стерла з лиця землі. Після того, як на Голготі загомів могутній голос останнього слова Спасителя: «Отче, у твої руки віддаю духа мого!», Ісус склонив голову і помер. Христа поклали до кам'яного гробу на невеличкому горбі Голгота. Але тихого великоднього ранку з гори Голготи понісся голос Ангела: «Христос воскрес!», благовістуючи мирноссцям велику істину про воскресіння Христа. «Христос Воскрес!» – переказали жінки Апостолам, які тоді сумували і ридали. Словами «Христос Воскрес!» вітали пізніше один одного Апостоли. Це радісне слово завдяки апостольській праці понеслось по цілому світу.

Воскресіння Христове – це торжество християнської любові. Відтепер кожний віруючий знає, що як Христос воскрес – отаки він є Бог. І так дорогі українці, в дні Великодня в радісному привіті «Христос Воскрес!» скриймо наші серця, зміцнім у собі віру в остаточну перемогу правди над неправдою, добра над злом.

Про Великдень народ створив чимало прислів'їв та приказок:

- * Шити, білити, а завтра Великдень.
- * Не кожен день Великдень, а хліб не паска.
- * Дороге яєчко к Великодньому дню.
- * На Великдень перший раз закує зозуля.
- * Де вовк на Великдень зачує дзвони, то буде там цілий рік крутитися.

Микола КОРНИЩАН

УКРАЇНКИ НА ПРЕСТОЛАХ ЄВРОПИ

Українська історія надзвичайно складна й різноманітна. Особливо цікава доба українських князів, які свого часу творили могутню державу, що досягла найвищого успіху за правління Володимира Великого, Ярослава Мудрого. Тоді багато європейських держав мріяли мати хороші стосунки з Україною. Для скріплення міждержавних стосунків використовували династійні шлюби. Тут варто звернути увагу й на жіночі постаті князівської України. Українські жінки посідали багато європейських престолів. А Ярослава Мудрого називали «тестем» тодішньої Європи, оскільки подружжя його дітей пов'язували тоді з Україною майже цілу Європу від Візантії до Англії.

Французька королева

Коли французький король Генріх I овдовів, то 1048 року вислав до Києва спеціальне посольство під проводом єпископа Савейри до великого князя Ярослава Мудрого – просити руки його дочки Анни. Генріху не відмовили, і вже на початку 1049 року княжна перебралася до Франції. А 14 травня того ж року, у день першої Пречистої, архієпископ Гюї в Реймсі повінчав княжну з королем Франції.

Анна народила трьох синів, серед них Филипа – майбутнього французького короля. Після смерті Генріха I 1060 року молода вдова разом з дітьми переїхала до Сенлісу, де заснувала монастир Св. Вікента. Анна була у розквіті сил, їй виповнилося двадцять дев'ять років, і

вона не цуралася світських розваг. Саме тоді в її житті з'являється Рауль, граф Крепі де Валоа, де Вексін. Він одружився з Анною, чим спричиняє величезний скандал і обурення своєї колишньої дружини, яка поскаржилася Папі Римському Александру II. Рауля було відлучено від церкви, а подружжя не визнано дійсним. Але Рауль не звернув на це ніякої уваги і далі жив з Анною...

Анна Ярославна залишила по собі оригінальну пам'ятку – підпис на одній грамоті 1063 р., на якій вона підписалася українкою: Анна Раина («Анна Кедіна» – Анна королева). Та грамота зберігається у Національній бібліотеці Парижа.

Своєрідний також її герб – комбінація королівського герба Франції (лілеї) й герба України (тризуба).

Султанша Туреччини

Українка, жінка володаря трьох частин світу – Європи, Азії та Африки, галичанка, відома під іменем Роксолана. Під час одного з нападів на Галичину (початок XVI ст.) татари захопили

Рогатин, де взяли в полон молоду попадівну Олександру (інші кажуть – Анастасію). Коли її привезли в Туреччину вона потрапила в гарем до султана Сулеймана. Дівчина настільки зачарувала його, що він узяв її собі за дружину... хоч уже був одружений і мав сина – спадкоємця престолу. Роксолана розуміла, яке це має значення для султана і вміло використовувала обставини: Сулейман вислав першу свою дружину до найдалшої провінції на заслання, сина Мустафу наказав стратити. Роксолана стала єдиною дружиною султана, а її син Селім – спадкоємцем престолу, який правив після смерті Сулеймана I під іменем Селіма II.

Роксолана мала великий вплив на політику Туреччини, займалася благодійною діяльністю. Померла 1558 року.

Траплялися й інші українки на престолах Туреччини: українкою була найулюбленіша жінка султана Османа II (1618-1622); дружина Мустафи I (1695- 1703); мати султана Османа III.

Крім Франції та Туреччини, українки справляли вплив і на інші престоли європейських держав.

Німеччина. Київська княжна Пракседа – дружина німецького імператора Генріха IV (одр. 1089 р.).

Княжна Софія – дружина суверенного Туринського ландграфа Людвіга V (одр. 1182 р.). Галицька княжна Софія – дружина суверенного графа Гонтлера VIII (одр. 1250).

Польща. Київська княжна Доброгніда Марія – дружина Казимира I (одр. 1038 р.). Чернігівська княжна Вишеслава – дружина Болеслава II (одр. 1067 р.). Київська княжна Євдоксія – дружина Мечислава (одр. 1088 р.). Київська княжна Збислава – дружина Болеслава III (одр. 1103 р.). Княжна Верхослава – дружина Болеслава IV (одр. 1136 р.). Київська кн. Євдоксія – дружина Мешка III (одр. 1141 р.). Київська кн. Ольга – дружина Казимира II (одр. 1163 р.). Галицька княжна Вишеслава – дружина познанського князя Одона (одр. 1177 р.). Луцька княжна Гримислава – дружина Лешка Білого (одр. 1207 р.). Черемиська княжна Агафія – дружина Конрада I (одр. 1209 р.). Бельзька княжна Анастасія – дружина Болеслава I Мазовецького (одр. між 1244 та 1247 рр.). Галицька княжна Переяслава – дружина Земовита I Мазовецького (одр. 1248 р.). Чернігівська княжна Грифна – дружина Лешка Чорного (одр. 1265 р.). Галицька кн. Анастасія – дружина доб-ринського князя Земовита (одр. 1309 р.), мати Юрія II, останнього князя галицько-волинського, якого отруїли бояри.

Угорщина. Київська кн. Перемислава – дружина короля Владислава I. Київська княжна Анастасія – дружина короля Андрія I (одр. 1046 р.). Київська княжна Предислава – дружина Альмоса (одр. 1104 р.). Київська кн. Євфимія – дружина короля Коломана (одр. 1112 р.). Київська княжна Євфрозина – дружина короля Гези II (одр. 1146 р.). Галицька кн. Олена-Марія – дружина Андрія (одр. 1221 р.).

Візантія. Київська княжна Янка – дружина Костянтина Луки (одр. 1074 р.). Перемиська княгиня Ірина – дружина Ісаака Компена (одр. 1104 р.). Київська княгиня Марина – дружина Льва Діогена (одр. на поч. XII ст.). Київська княжна Ірина – дружина Андроніка Компена (одр. 1122 р.). Чернігівська кн. Євфимія – дружина Ангелоса (одр. 1194р.).

Чехія і Моравія. Чернігівська княжна Кунегунда – дружина короля Перемишля Отогора II (одр. 1261 р.).

Болгарія. Чернігівська княжна – дружина короля Михайла I (одр. 1255 р.). Чернігівська княжна – дружина короля Каломана (одр. 1257 р.).

Данія. Київська княжна Єлисавета – дружина короля Свено Ульфсона (одр. 1067 р.). Київська княжна Мальфрида – дружина короля Єрака-Емуна (одр. 1130 р.). Княжна Софія – дружина короля Вальдемара I Великого (одр. 1154р.).

Норвегія. Київська княжна Єлисавета – дружина короля Гаральда (одр. 1044 р.). Київська княжна Мальфрида – дружина короля Сігурда (одр. поч. XII ст.).

Литва. Волинська княжна Офка – дружина Любарга (одр. 1315 р.).

Померанія. Волинська княжна Прибислава – дружина Ратибора I (одр. 1136 р.). Галицька княжна Саломея – дружина Свантополка II, князя Померанії.

Шлезьк. Чернігівська княжна Звенислава – дружина Болеслава I (одр. 1141 р.). Бельзька княжна Гримислава – дружина Болеслава I, князя Опольського.

Такими були зв'язки України з європейськими державами, насамперед – завдяки її чарівним нареченим (гадаємо, далеко не всіх ми тут перелічили). Україну знали і поважали в цілому світі. А тепер? Шкода, що здебільшого чуємо про українок, запроханих у соціальне та сексуальне рабство... Але вже маємо незалежність, тож віримо, що Україна зміцніє, підніметься з колін і про неї говоритимуть у всьому світі з такою повагою, як у старі князівські часи...

Інтерв'ю з професором-доктором ІВАНОМ РЕБОШАПКОЮ до його 80-річного ювілею

М. М. – Шановний ювіляре! Про людей, що дожили Вашого віку, кажуть, звичайно, що вони вже на схилі літ на заслуженому відпочинку, їх оточують увагою рідні і близькі люди, їх зустрічають на прогулянці з паличкою, бачать на лавочці у парку, гріючись на сонечку. Якщо вони інтелектуали, якщо мали цікаве життя і пережили важливі події, то деякі з них пишуть мемуари, чи хочби розповідають унукам про прожите життя.

Такий традиційний «профіль» Вам не підходить, хоча 29 травня розміняєте дев'ятий десяток життя. Бо Ви досі невтомний служитель пера на ниві україністики, літературознавства, автор солідних розвідок у галузі шевченкознавства, компаративістики, публіцист, перекладач.

Отже: університетський професор-доктор, збирач, дослідник і видавець українського фольклору в Румунії, історик шевченкознавства у нашій країні, упорядник збірників на основі доповідей, представлених на наукових симпозиумах (наприклад, про Івана Франка), автор шкільних підручників.

Пробачте неповний, мабуть, перелік Ваших заслуг, та хочу запитати: як Ви зберегли досі таку невтомну працелюбність із такими плідними вислідами? Адже тут йдеться не тільки про здорові гени сина буковинських сільських трудівників, тут криється щось більше. Чи можна припускати, що Ви чітко, можливо, ще із Серетської української педагогічної школи, обрали таку дорогу?

І. Р. – Ви, шановний пане Михайле, вповні правий: я нічим не належу до окресленого Вами типу спокійного доживання віку щасливим пенсіонером. До того ж, у мене ні унуків немає. А «наситившись» шумливим перетомлюючим Бухарестом, я переїхав жити у спокійне прибухарестське містечко Отопень, де, хоча не маю «під руками» багаті бухарестські бібліотеки, зате можу спокійно віддихати на зеленому невеличкому подвір'ї, слухати пташине щебетання, доглядати квіти і кілька родючих деревцець.

Правий Ви і в тому, що моя невтомна, як оцінюєте, працелюбність (яку, як таку, я ніколи не усвідомлював) успадкована від батьків, оскільки їхня, зрештою ж і всіх господарських буковинців, любов до праці була однією з найголовніших чи, може, найвизначальнішою рисою характеру. Незабутніми в моїй пам'яті осталися почуті у дитинстві слова від мого діда по матері: «Для мене одна охота – хоч данцювати, хоч косити». А на похороні мами засмучений мій батько

одне тільки спромігся нишком сказати мені: «Покійна дуже любила роботу!». Це слова, які не те що нашим сучасникам, але навіть й їхнім попередникам здавалися не так анахронічними, як, скоріше, вираженими «нездоровими на голову», адже ж не тепер, а давно почув я від одного пройдисвіта-«мудреця»: «Я не шукаю роботи, а грошей!».

Причину збереження до похилого віку уродженої працелюбності образно сформулював найвидатніший представник післяримської поезії й філософії Луцій Анней Сенека (4 р. до н.е. – 65 р. н.е.) в одному з відомих листів до свого молодшого друга, поета і філософа Луцілія, а саме у листі «Про переваги старості й про добровільну смерть», в якому Сенека пише: «Старість (...) багата втіхами й вона, якщо лише знаєш, як нею користуватись. Плоди найсмачніші, коли минаються (...). Того, хто заприятелює з вином, найбільше вабить останній келих, який довершує сп'яніння (...). Найприємніший є вік похилий, який ще не дуже стрімко спішить до небуття».

«Дорога», про яку питаєте, «простелилася» переді мною, як і перед багатьма іншими, включно, гадаю, і перед Вами, Михайле, із Серетської української середньої школи, доказом чого може бути той факт, що україністство Румунії на даному моменті ще зберігається завдяки переважно його підтримці колишніми випускниками серетських та сігетських педшкіл та ліцеїв, ряди яких, на жаль, нестримно рідшають.

Впродовж усього подальшого розгортання моєї життєвої «дороги» супроводжував мене, доходжу зараз ретроспективного висновку, чи якийсь-то невідомий бог-опікун, а чи, скоріше, християнський Всевишній, вирішуючи вигідний, раніше не передбачуваний мною вихід у ключових моментах факультетського навчання, праці в університеті, спізнанні видатних особистостей, нечастих поїздок за кордон тощо, і протягом усього

цього я, ловлю зараз себе на думці, відчував чимраз більшу охоту до властивої мені праці. Щиро зізнаюсь Вам, Михайле, що приємну радість у праці і любов до неї почав я помітніше відчувати, коли у нас, як відзначив перед роками професор Чернівецького національного університету Олекса Романець, оформились і запрацювали три україністичні «ядра»: колектив колишнього «Нового віку», україністичні колективи Бухарестського інституту лінгвістики і Бухарестського університету. Не слід оминати увагою слов'янську редакцію Критеріону, де Микола Корсюк надрукував цілу масу українських книг. Цей контекст, на мою думку, зміцнів після 1990 р., коли стали появлятися публікації заснованого Союзу українців Румунії «Вільне слово», «Український вісник», «Curierul ucrainean», «Наш голос», а перед роками – журнал для дітей «Дзвоник». Отож, перефразовуючи Сенеку, «заприятелювавши на протязі життя» з властивою моїй професії працею, кожний власний доробок мені не аж «довершує сп'яніння», але справляє приємність. А оскільки, дякувати Богові, мій вік, як виражається Сенека, «ще не дуже стрімко спішить до небуття», як, може, незавбачливо сприймаю я, то мене і надалі вабить інтелектуальна праця.

М. М.: – Знаю, що Ваш шлях у науку почався з фольклористики. Із записаних на українських теренах пісень Ви упорядкували і видали «Народні співанки», із записаних світських колядок вийшов збірник «Ой у саду-винограду», потім був «Оленський цвіт» та інші, була докторська дисертація, пов'язана з народною обрядовістю.

Коли Ви усвідомили, що усна народна творчість у нас ще нерозорана цілина?

І. Р.: – Мій шлях у наукову фольклористику, мабуть, вирішив згадуваний бог-опікун. «Історія» цього вибору мені особисто надто дорога, але я не ризикну розповісти її, а наведу лише кілька «голих» даних. На четвертому курсі студентства тодішній професор філологічного факультету і директор Бухарестського інституту фольклору Михайл Поп, вчений широкого наукового горизонту, бажаючи мати в інституті і фольклориста-україніста, спеціально зустрівся з нашою україністичною групою, говорив, як дізнався

Інтерв'ю взяв
Михайло МИХАЙЛЮК
(Продовження на 6 стор.)

Інтерв'ю з професором-доктором ІВАНОМ РЕБОШАПКОЮ до його 80-річного ювілею

(Початок на 5 стор.)

я потім (бо не був там присутній), про види і значення фольклористичної діяльності. А на п'ятому курсі, дізнавшись, що моя дипломна праця – історико-фольклористична монографія рідного села, написана на основі власно зібраних матеріалів, науковим керівником якої була Магдаліна Куцюк, професор Михайл Поп, перестрівши мене випадково на коридорі на кілька днів до захисту дипломних робіт, висловив бажання написати неофіційний реферат і назначив мені зустріч з ним в інституті. Встановленої дати я з'явився, професор, запросивши мене до свого кабінету, наказав секретарці «Мене немає тут годин з дві!», зачинив двері і до мене: «Ану, читай частину про фольклор твого села».

Робота була написана українською літературною мовою, а приклади подавалися буковинсько-гуцульською говіркою. Я совісно читаю, але у підсвідомості закралося настирливе запитання: «Що ж він розуміє з моєї писанини?!».

Згодом, тепло, по-батьківському професор зупиняє мене: «Зачекай, яка чудова метафора!». Після цієї ремарки я вже зовсім заспокоївся, ще не знаючи тоді, що родом Михайл Поп із-за Тиси, закінчив Сігетський лицей (1928 р.), до Другої світової війни побував в українців Добруджі тощо. Запам'ятався мені його кінцевий висновок, що я, мовляв, посідаю добре розуміння народної пісенності. Це, мабуть, завдячується тому, що, подібно Черемшині, я зріс серед українських пісень, виконуваних батьком, рідними, сусідами, дівчатами та парубками на різних побутках.

Подальші дані «історії» моєї «дороги» такі: Михайл Поп створив в Інституті фольклору робоче місце, вислав мені бібліографію для конкурсу, на який представився не я, а мої колеги, бо мене було призначено працювати на факультеті, з чим професор Поп погодився і пообіцяв дбати про мене, «доки виросту достатньо», як виразився він.

Наш україністичний колектив кафедри слов'янських мов тоді лише формувався, дозрівав (нині покійні Михайло Бодня, Стеліан Груя, Магдаліна Ласло й ін.) були недавніми випускниками. Не відчуваючи яку-небудь турботу з їхньої сторони (кожний якось дбав про себе), я, наче усиновлений, повністю прихилився до мого благодійника: роки підряд, поряд із совісним виконанням моїх обов'язків на кафедрі славістики, відвідував, фактично, всі лекції Михайла Попа з румунського і порівняльного фольклору, бо одержані знання були для мене новими і цікавішими від поданих на короткому курсі українського фольклору Магдаліною Куцюк,

яка на екзамені, наприклад, наведено мною прислів'я «Баба з воза – кобилі легше» оцінила як «недемократичне», давши, таким чином, можливість мені пояснити, що прислів'я, можливо, і постало на повторних обсерваціях подібного випадку, але його не слід сприймати дослівно, а ідейно.

Їздив я також на польові навчальні обстеження поряд з його асистентами і студентами-румуністами, брав участь на факультетських і республіканських симпозиумах румунського фольклору. Докторат я пройшов теж у Попа, поряд з педкадрами, які викладали румунський фольклор в університетах Румунії, або поряд з іншими, які працювали в Інституті фольклору чи в інших

організованого збирання, видавання і вивчення, чому посприяла заснована ще раніше Асоціація славістів Румунії, в наукових планах якої, як і в наукових планах кафедри слов'янських мов, за тодішнім законом, крім викладацької норми, педкадри повинні були щорічно виконувати і наукову норму – написати наукову працю. Для здійснення замисленого мною я довгі роки щорічно планував польові обстеження українських поселень, які відвідував і при нагоді шкільних інспекцій, бакалавреату чи олімпіад з української мови, або таки під час власних літніх канікул. Крім цього, Михайло Бодня надрукував у «Новому віці» коротку мою програму збирання українського фольклору, який мав друкуватися в газеті. Ряд дописів з провінції надійшли до редакції, покійник дещо передав мені, але далі ця справа «погасла».

Внаслідок численних моїх записів почали з'являтися власні збірники, першою «ластівкою», якою, пригадую, зразу зацікавилися Ви, пане Михайлюк, були «Народні співанки», інша це була збірка колядок «Ой у саду винограду», що появилася за Вашою редакцією і завдяки переконливо написаному Вами рефераті, щоб переконати цензора (і то – колишню мою колегу по групі!), що в українських світських колядках з Румунії – ледь два релігійні елементи (повторюваний приспів «Ой дай, Боже!» і згадка Мати Божої та ще деяких святих), а в тоді же надрукованих румунських колядках – більше десятка релігійних елементів. Далі появилися інші мої збірники, а ця справа, як слушно відзначив чернівецький професор Олекса Романець, сколихнула появу регіональних збірників, які, на щастя, появляються і по цей день.

М. М.: – Для мене, та не тільки, дивовижна не тільки Ваша працюючість, увінчана вельми зримими результатами. Вражає і постійне розширення Вашого, так би мовити, тематичного кругозору, вихід і заглиблення у студії з порівняльної літератури, співставлення творів української класичної літератури (Шевченка, Франка, Грабовського) з європейськими літературами, насамперед слов'янськими. Як визріла ідея заповнення цієї прогалини в українській компаративістиці?

І. Р.: – На третє надто шанобливе Ваше запитання, що вповні співпадає змістом з вираженою авторитетним професором Олексою Романцем думкою у його листі до мене (23.08.1997 р.), що він «дуже зворушений (моєю) увагою і здивований таким поширенням діапазону (моїх) досліджень», відповім Вам, що такий підхід я не замислював,

(Закінчення на 7 стор.)

румунських установах. У певний час професор Поп, щоб, мовляв, я не мучився, запропонував перевести мене на його кафедру румунського фольклору. Я щиро подякував йому за батьківський намір і, на щастя україністики, зостався на своєму місці, далі різними видами співпрацюючи з професором та з керованим ним інститутом.

Усвідомлено «налаштований» відповідними знаннями і будучи вже обізнаним з цінністю «нерозораного» українського фольклору Румунії, я замислив приступити до його

Інтерв'ю з професором-доктором ІВАНОМ РЕБОШАПКОЮ до його 80-річного ювілею

(Продовження з 6 стор.)

він якось природно постав у мене, можливо, в умовах мого «зростання»: коли на румунському відділенні тижнева викладацька норма складалася, скажімо, з окремої «пайочки»-розділу історії літератури тощо, проведена з кількома студентськими групами (двох серій по 150 студентів у кожній), то на славистиці, з двома групами (набраними усе через два роки), що становили два річні курси, тижнева норма годин складалася з багатьох «пайок» різних дисциплін, що, розуміється, завдавало викладачеві багато клопоту, але і перевагу вільно «рухатись» у широкому «полі» філологічному, мимовільно закріплюючи подібні факти і по-науковому співставляти їх. Належно, гадаю зараз, вплинув на постання мого «смаку» до компаративістичного підходу склад кафедри славистики, яка забезпечувала викладання кількох слов'янських літератур: польської, чеської, словацької, української, болгарської, сербсько-хорватських. Між викладачами організовано проводився обмін досвідом шляхом взаємного відвідування лекцій, на щомісячних засіданнях кафедри аналізувався чийсь-то курс, дехто представляв наукову доповідь чи представлялись мовно-літературно-культурні новини з різних країн лекторами законно направляваними і по цей день (тільки українське відділення було, є й сьогодні позбавлене цієї переваги). Далі, взаємовигідний «діалог» підтримувався з кафедрою російської філології, ширше – з рештою кафедр з нагоди багатьох факультетських симпозиумів тощо.

Не без наслідків у виробленні мого компаративістичного підходу були викладацькі гуртки, як той, яким керував славнозвісний академік Тудор Віану. Навіть щомісячні засідання гуртків бувшого політичного навчання відіграли певну роль. Їхні керівники, професори філології, премудрившись, називали тематику гуртків приблизно так: «Мовознавство, чи літературознавство – у світлі марксистської науки». Це був «ярлик» чи офіційне «покривало» діяльності гуртків, бо в них, щонайменше у мною відвідуваних, велися розмови про питання порівняльної літератури, оскільки учасниками гуртків були і викладачі західноєвропейських літератур, деякі – із солідним літературознавчим «загартуванням». Мене, наприклад, «позавчорашнього» випускника, керівник гуртка, відомий літературознавець Савін Брату, призначив, разом із «позавчорашньою» моєю викладачкою всесвітньої літератури Венерою Антонеску, представити реферат про те, як тлумачив реалізм у літературі відомий ексегет Роже Гароді. Для мене було то і важким, але і надто приємним.

У моїй молодості, пригадую, часто повторюваний девіз звучав так: «Університетського викладача літератури слід готувати роки з десять», в чому, вповні згідний, певна рація існує. Інше, почуте давно уже не пам'ятаю від кого з видатних літературознавців, звучало просто, але повчально: порівняльні студії не важко проводити, але люди не вміють паралельно читати твори.

Хоча я ніколи не задумувався над тим, як виробився у мене цей підхід (мабуть, подібно тому, як, літаючи з квітки на квітку, бджола з кожної потрошечки спиває солодкого соку, а її лапочки чимраз важчають назбираним квітковим пилком), від певного часу почав «заокруглювати» на папері свої «фільтровані» враження від прочитаного і перепрочитаного, ніби мимовільно наслідуючи французького критика Сен-Бева не поспішати у визначенні самотності того чи іншого письменника, а перечитувати його, задумуватись над ним, і кінець-кінцем, він сам постане переді мною – у достовірній його самотності.

Стосовно іншої деталі Вашого запитання, в українській компаративістиці з Румунії, на мою думку, зроблено небагато: Дан Хорія Мазілу розробив у цьому плані питання давньої літератури, але з румунської перспективи, Магдаліна Куцюк «заорала» у широкому «полі» чимало «борозен» у плані інтертекстуальних висвітлень, Стеліан Ґруя, а вслід за ним Іон Козмей, наголосили головні питання Шевченка і польська література, а в моїй монографії «Individualitatea clasicilor» висвітлено питання української рецепції ряду румунських класиків. Детальніше, на основі паралельного читання, я зайнявся впливом Т. Шевченка на болгарського класика Любена Каравелова, словацького поета Ондreja Белли і можливим його впливом на чеського поета Петра Безруча. Оце, мабуть, все. А прогалин в українській компаративістиці Румунії стільки, що я ні не наважуюсь вичислювати, щоб не знудити читачів, і так перевтомлених досі написаним.

М. М.: – Знаю, що працюєте над капітальною працею про сприйняття творчості Тараса Шевченка у Румунії, тема, в якій Ви незаперечний авторитет. До збірника, наскільки знаю, увійде і все написане про Шевченка на академічному рівні і, так би мовити, «аматорському». Коли вийде друком цей збірник, приурочений 200-річчю з дня народження Тараса Шевченка?

І. П.: – Висвітлення питання сприйняття творчості Т. Шевченка в Румунії – це мій давній задум, що постав перед роками. Цим питанням, як Вам відомо, ґрунтовно зайнялась Магдаліна Куцюк, про це писав

Стеліан Ґруя і, недавно, Іон Козмей. Моя праця задумана двомовною. Важливе, гадаю, те, що «прочитанню» з перспектив сучасності підлягають не тільки статті, раніше написані румунськими авторами, але і написане про них, скажім, Магдаліною Куцюк чи іншими. До складу увійдуть, як називаєте Ви, статті академічного рівня і ряд інших, які я не назвав би «аматорськими», а скоріше імпресіоністичними, написаними «від душі», що вмещає своєрідний показник сприйняття. Відзначу і те, що десь після 1961, 1964 рр., коли проходили в Румунії урочистості круглих роковин, справа сприйняття Шевченка в Румунії поступово перейшла «на руки» українців чи етнічних українців, випускників румунських філологій. Сподіваюся якнайшвидше доопрацювати дану книгу, щоб появилася десь перед початком літа.

М. М.: – Шановний ювіляре, з наших частих розмов знаю, що Ви стурбовані (як і я, тільки на п'ять років молодший) тим, що не бачите за собою продовжувачів справи, якій Ви віддали все трудове життя. Можемо мати надію (надія вмирає останньою!), що появляться молоді науковці-україністи, і від чого це залежить?

І. П.: – Умови зараз не ті, в яких формувалась дотеперішня україністика, ні молодь вже зовсім не та. Для нас все було чимось новим, захоплюючим, тому діяли ми згуртовано, з ентузіазмом. Зараз ентузіазму немає, ґлобалізація породжує етнічну розсіяність чи, гірше, «розчинення» в іномовній масі. Хоча в Румунії зараз – українські відділення аж у трьох університетах (!), але якось-то дуже мало чути про їхню діяльність. Число навчальних років зменшилось до трьох, у Клужі та Сучаві набирають щорічно, а в Бухаресті – раз у три роки (!), отож, відділення не живе, а животіє. Звідки ж тоді колишньої запеклої конкуренції й емуляції між педкадрами?! Пробуючи конкретніше відповісти на Ваше запитання, я пригадав собі, як на першому з'їзді СУРУ хтось запитав покійного професора історії Чередарика, чи, можливо, щоб після 1990 р. в зовсім сприятливих (як і зараз) умовах українство Румунії відновилося у колишніх параметрах, він, стурбовано і якось розгублено втупивши погляд у невизначений напрям, відповів: «Не гадаю». Єдина моя надія на працьовитого Михайла Трайсту!

Дякую за інтерв'ю, пане професоре, і бажаю Вам ще багато-багато плідних літ!

3 днів журби

Вересень

Дмитрові Геродотові в день його літературного ювілею на еміграції

Нас було п'ятьдесят.

П'ятьдесят вигнанців, які залишили рідний край, рідні хати, старих батьків, жінок, дітей і мусіли спасатися на чужині від хижих окупантів. Московська навала, ще гірше за дику орду, розлялася по всіх закутках України, сіяла нещастя, горе і смерть; плюндрувала багаті землі, руйнувала людський добробут, катувала в нечуваний спосіб український народ.

Прибиті лихом, змучені боротьбою й закинуті злою долею на чужину, ми все ж були міцні духом і вірили, що настане такий час, коли знову повернемося до Вітчизни і отто з'їхали до цього великого міста, аби обговорити наші еміграційні справи, з'ясувати непорозуміння, вирішити певний шлях майбутньої праці й готуватися до повороту в рідний край примиреними і оновленими...

Широкий довгий брукований шлях за містом. Ми їдемо вклонитися нашому товаришеві-козакові Максимові Давиденкові, який ранений і змучений, відступаючи разом зі своїм бойовим товариством, попав до Бухаресту, де й знайшов вічний спочинок.

Над його могилою має відбутися панахида по всіх лицарях, що віддали своє життя в боротьбі за незалежність України і в першу чергу по наших емігрантах-гетьманах: Іванові Мазепі та Пилипові Орликові, які також зложили свої кістки на вигнання в землі румунській.

У безхмарному небі горить сонце й розливає свій діамантовий блиск на поля, гайочки й невеликі румунські хатки; парке повітря зупинило свій рух, і неначе придивляється, наче прислухається до чогось, і тільки швидкий біг великих автомобілів овіває наші гарячі обличчя й тихою луною розносе навколо так мало знану тут – українську мову.

Ще й ще далі відносе нас авто від великого бурхливого міста, й вже ніщо, крім наших голосів, не порушує околиць тиші; ще кілька хвилин – і ми на **цвинтарі Св. Пантелеймона**.

Навкруги жодного людського руху, жодного різького згуку. Побожна тиша панує у цьому царстві мертвих; неземний спокій огортає тут усю істоту і урочистою святістю наповнюється душа. Тихонько шелестять дерева, кущі і трави, й здається ніби природа сама зі собою веде якусь лагідну тиху розмову й навіває свої прекрасні сни тим, що полягли тут на віки.

Далекий цей цвинтар і бідний, немає тут багатих склепів, вимощених алей, величних монументів, і **через те так одразу, так яскраво кидається ввічі великий помпоз-**

ний пам'ятник, що стоїть на могилі нашого лицаря-козака. З якимось хвилюванням і нетерплячкою підходимо ми до цього прекрасного символічного монументу.

Звідки він тут, прибраний так барвисто: зеленню, вінками, живими квітами і національними стрічками над могилою цього бідного померлого на чужині? Чия дбайлива рука поставила його?

«Борцям за Українську Народну Республіку, що померли в Румунії. Тут спочив повстанець Максим Давиденко 11 серпня 1923 року, Катеринославський Повстанчий Кіш», читаємо ми напис.

Тут же навколо й козаки того кошу; які молоді та милі обличчя у цих людей. Смуток і радість разом охоплюють душу, коли дивитися на ці енергійні постаті, що спромоглися від невеликих заробітків своїх на цей помпезний надробок, на цю братерську пам'ять своєму товаришеві, з яким разом змагалися за свою Вітчизну.

«Честь і слава вам. Щирі громадяни й захисники рідного краю», – промовив хтось із членів конференції.

«Слава не нам, а тим, що полягли в боротьбі за визволення Вітчизни, ми ж лише виконали свій товариський обов'язок» – обізвався один із козаків.

І знов очі звертаються до пам'ятника: висока скеля, до неї прикуто жіночу постать – Україну; в ногах жінки приборканий орел – сила козацька, біля нього щит із державним знаком України, козацька шабля, самопал і шапка зі шликом. Прекрасна скорботна жінка, з ланцюгами на руках, дивиться з мукою й надією на хрест, що стоїть на самій височині в рамці блакитного ясного неба.

Дивитися на ці очі, повні жалю й надії, на білий хрест у височині й відчуваєш, як робиться певність в душі, що такий перемаже цей символ, у який вірить наш народ, що може вже недалеко той час, коли хрест перемаже креваву пентограму, й стане Вітчизна наша – оновлена, вільна й могутня...

А день такий теплий, такий гожий. Час од часу набіжить невеличка хмарка, вкриє жалюбою сонечко, мить – і знову ясно, знову летить до землі золоте проміння. Лагідно гойдають своїми ліловими голівками Безсмертники; де-не-де вирине з трави метелик, із галузки на галузку пташка стрибне, й так тихо, так благовісно тихо навкруги. І тільки неголосний людський гомін, мелодійний шелест сусіднього гайочку, порушують цю тишу.

Прибув священик: з'їхалася вся українська колонія, прибуло багацько й чужих. Старі й молоді, жінки й діти, всіх їх привело сюди бажання вклонитися перед світлою пам'яттю наших великих небіжчиків і помолитися за їхні душі.

«Вічна пам'ять», – промовив священик.

«Вічна пам'ять» – відповів хор молодих свіжих козацьких голосів.

І понеслися широкою луною звуки сумних святих пісень. Лялися вони поважні і журливі, зароджували святі почуття й будили згадки про тих, кого загубили й кого вже ніколи не побачимо.

І згадувалися всі, які довгі роки працювали на тернистій громадській ниві, які й в добрі й тяжкі часи не покладали рук своїх задля рідного краю, які життя своє віддали за це й відійшли від нас і вже не будуть із нами в світлий день Воскресення нашої Вітчизни.

Одійшли...

І хочеться впасти на могилі й ридати, бо

Дмитро Геродот

вже ніколи, ніколи вони не встануть на допомогу нам живим, перед якими ще стільки боротьби за своє визволення.

Дивитися на ці похилі сиві й чорні голови й невимовний смуток огортає душу. Скільки тут щирих сердець, чистих душ, що боролися й страждали за край, за свій народ, і хто знає, що кого чекає в будучій боротьбі, хто й як дочекається нашого великого свята?..

Служба Божа скінчилася.

Лунає останнє прощальне слово: «Нехай пам'ять про світлі й чесні діла тих, за кого ми зараз молилися, нахиле нас до чесно й корисної праці, до любови й правди, – каже зі слізьми на очах один із старших і відомих наших громадян. – Нехай у кожного з нас пробудить все найліпше, найчистіше, що є в наших душах, і це найліпше, найчистіше ми принесемо для добробуту нашої Батьківщини, для добробуту нашого народу. Вічна пам'ять нехай завжди живе в наших душах про великих і чесних небіжчиків»...

Тихо і журливо лунають слова промовця.

Час ос часу з неосяжної блакиті налетить вітерець, заворушить листям, зашелестить травою й спочине де-не-де серед самотніх могил. Вигляне з-за хмари сонечко, промиготить яскравими мережками по надробках і хрестах, розсиплеться білими плямками по землі, припаде жагучим поцілунком до квітів, і знову зникає, й знову все закриється тінню, й знову, як ручай, тихо і журливо лунають слова промовця...

Мовчать забуті самотні могили...

Все старіється, все відходить, все вмирає. Вічні тільки час та ідеї.

І коли існує світ, поки живе народ український, ідея Вільної Незалежної України не вмере, не загине. Вона житиме вічно!

Ми від'їхали...

І не знаємо, чи зберемось ще коли сюди, чи з'їдемо знову спільною братерською родиною, чи може розвіє нас лиха доля по різних закутках, по різних світах?..

Минуть десятки, сотні років, і нас вже не буде серед живих, а величній надгробок на цвинтарі Св. Пантелеймона все стоятиме, все слухатиме повітряну пісню й ту легенду про наші визвольні часи, яка вродиться серед цих могил і буде переказуватися із роду в рід.

(Збережено правопис оригіналу. Підкреслення – наші)

Коментар до «3 дні журби»

ПРОЧИТАЙТЕ ТУЮ СЛАВУ

Після смерті свого батька Данила Остап Шандро вручив мені зошит великого формату у твердих лубках, схожий на канцелярський «регістр». Всі сторінки зошита покійний вчитель Данило Шандро заповнив всякою всячиною: тут є його дитячі оповідання, друковані в газеті «Новий вік», записи народних пісень, «крилаті вислови» (українською та румунською мовами), короткі біографії деяких видатних його сучасників, записи-спогади, статті, переписані з різних українських газет, (напр.: «Наше слово» – Польща).

Остап попросив переглянути той зошит – може, знайдеться щось цікаве для надрукування в «Українському віснику».

Признаюся, на першій порі я не надібав у зошиті чогось гідного уваги – хіба тільки кілька народних співанок. Так зошит пролежав у шухляді кілька добрих років.

Аж ось недавно, переглядаючи купу різних паперів, що назбиралися впродовж

років, і бажаючи навести в них сякий-такий лад, я знову натрапив на зошит Данила Шандра і подумав повернути його Остапові, бо місце зошита не у моїх шухлядах, а в музеї покійних учителів Мирослави і Данила Шандро, влаштованому за допомогою дбайливого сина у старій школі гуцульського села Нісіпіт, в якій подружжя Шандро вчителювало понад двадцять років.

Знову перегортаю сторінки зошита і натрапляю на дуже цікаву статтю журналіста-емігранта Ілька Гаврилюка, яку подаємо на 8 сторінці, присвячену роковинам Дмитра Івашина – журналіста і письменника, відомого під літературним псевдонімом Геродот.

Але стаття цікава особливо тим, що в ній йдеться про відвідання групою видатних постатей української еміграції в Румунії у міжвоєнний період могили козака Максима Давиденка на кладовищі «Св. Пантелеймон» у Бухаресті, де йому було споруджено, як випливає із статті, величний надгробний пам'ятник.

На жаль, переписуючи матеріал, Данило Шандро не подав назви газети, дату її появи, а тільки зазначає, що це «копія».

Михайло МИХАЙЛЮК

(Закінчення на 13 стор.)

Руслану визнали найкращою переможницею міжнародного конкурсу «Євробачення»

Руслану Лижичко, співачку, яка у 2004 році стала єдиною переможницею «Євробачення» від України з піснею «Wild Dances», визнали найкращою переможницею цього міжнародного конкурсу.

Голосування провели на відомому блозі «Wiwibloggs», присвяченому конкурсу.

Руслана отримала найбільшу кількість голосів як кращий переможець, який виступав у ролі гостя на національному відбірковому турі цього року.

Як відомо румунському слухачу, Руслана вдало виступила у якості гостя відбіркового туру у місті Крайові 8 березня ц.р.

Окрім українки, у голосуванні взяли участь Rona Nishliu, Conchita Wurst, Basim, Tanja, група Softengine, група One, Andrés Kallay-Saunders, Ed Sheeran, Rigas Bebrs, дует «Bobbysocks», Maja Keuc, група «DIRTY LOOPS», дует «Sanna Nielsen & Robin Paulsson», Loreen і співак YLVIS.

Другою стала шведка Loreen, яка перемогла у «Євробаченні-2012». А третє місце посіла Кончіта Вурст – минулорічна переможниця.

За зворушливий виступ Руслани, в якому вона згадала про Україну та навіть пустила сльозу, проголосувало понад 50% читачів.

По Румунському Телебаченню, говорячи про батьківщину, яка вже довгий час знаходиться у тяжкому становищі, співачка не змогла стримати сліз. Вона ж, до речі, постійно підтримувала Євромайдан у Києві, підбадьорувала учасників своїми піснями, гімном і молитвою, як славна патріотка України.

А на пресконференції, що відбувалася у Полівалентному залі Крайови, вона сказала: «Бажаю, щоб переможець цього вечора приніс перемогу Румунії у Відні».

Вона призналась, що любить Румунію за її надзвичайний фольклор і має у намірі здійснити цікавий матеріал «етно» із артистами румунського старовинного фольклору, щоб показати всьому світу унікальні фрагменти музики, ритму, мелодії. Вона переконана, що люди будуть раді чути румунсько-українські ритми...

Слід нагадати, що Руслана стала переможцем «Євробачення» завдяки пісні «Дикі танці», яка має за основу гуцульську танцювальну коломийку.

Приємно також згадати, що Руслана нераз побувала у Румунії. Десь тому три роки, коли виступала на двогодинному концерті в Бухаресті, її тепло зустрічали декілька українців, між якими мала честь бути і я. Після концерту вона була згідна зустрітися з нами і обмінятися думками.

Тоді ми зрозуміли, яка вона славна, розумна, людяна і, дійсно, яскрава українська постать. То ж не дивно, що її зараз і признали за найкращу із усіх переможців «Євробачення»! Україна має чим і ким гордитися! І, певна річ, ми всі, українці.

Ярослава-Орися КОЛОТИЛО

XIII-ий випуск Фестивалю-конкурсу «Румунські душевні скарби»

Щороку Сучавська повітова рада, Культурний центр Буковини, Центр для збереження і розвитку традиційної культури організують фольклорний фестиваль-конкурс «Румунські душевні скарби» – зональної і фінальної фази. Цей фестиваль засновано для популяризації справжніх фольклорних цінностей Сучавського повіту.

Мета цього фестивалю – сприяти розвитку традиційної культури, музики, танців, ремесел, народних звичаїв, народних інструментів і професій.

Фестиваль-конкурс «Румунські душевні скарби» проводиться цього року за сегментами: діти до 14 років, сільські будинки культури, дома культури, художні гуртки меншин і відомі художні колективи. Фестиваль проходить два етапи: зональний і фінальний. Перший зональний етап відбувся 15 березня в Серетському будинку культури для художніх гуртків меншин, де брали участь: вокальна група «Буковина» з Калафиндешт, танцювально-вокальний колектив «Червона калина» з Негостини, фольклорний гурт «Аркунул бербетеск» з Нових Фратівців, танцюристи «Трілішешть» з Ясловець, ансамбль «Солочанка» з Солонечул Ноу, польський ансамбль «Міка Пояна» з Пояна Мікулуй, танцювальна група «Флоріле Гуліей» з Гулії, липованський гурток «Радость» з Манолі, танцювальна німецька традиційна група «VERGISSMEINNISHT» з Сучави, фольклорний гурток «Коломийка» з Серету, танцювальний гурток «Надія замку» з Серету і ансамбль «Сиретул» з міста Серет.

Крім зонального етапу, який пройшов у Сереті, ще відбудуться шість зональних етапів в м. Бая, в с. Ботошана, в с. Удешть, в с. Молдовиці, у Броштенах, і в с. Войтісел. Переможці кожного зонального етапу будуть виступати у фінальному етапі, який відбудеться в період 17-19 липня в Кимпулунг Молдовенеск під час проведення Міжнародного фольклорного фестивалю «Буковинські зустрічі».

Підкреслюю, що учасники заключного етапу фестивалю-конкурсу «Румунські душевні скарби» отримають дипломи. Хочу відзначити, що у першому зональному етапі в Сереті взяв участь ансамбль «Червона калина» з Негостини. Цей ансамбль складається нині з танцювального гуртка, яким керую Валентін Вледжа, і вокального гуртка під керівництвом М. Майданюка. Танець виконується під виконання пісні «Іхав козак за Дунай», якому акомпанував Валентин Леонтій на акордеоні і М. Шоргут з скрипкою і в той самий час з бубном. Виступ ансамблю був надзвичайним і завоював перше місце, тому братиме участь у фінальному етапі в Кимпулунзі 17-19 липня.

М. МАЙДАНЮК

АФТАНАСІЄ ІВАНЧУК – НАШ ВЗІРЕЦЬ

(До 105-річчя від дня народження – н. 6 березня 1910/п.21 грудня 1993)

Моє дитинство з 1952 р. квітло й зростало у школі під теплою опікою прекрасних учителів, які не тільки мене справили у люди, але й багато-багато поколінь села Негостини. На чолі з тодішнім директором школи Афтанасієм Іванчуком, професором історії, Любою Іванчук, викладачем української рідної нам мови, Еудженієм Пинзаріу, професором румунської мови, Дмитром Арічем, славним учителем і казкарем-режисером, що вводив дітей у казковий світ дитячим театром, Дмитром Куявою, викладачем математики, Емілією Андрусак (Боднар), викладачем землеробства, Миколою Майданюком, викладачем фізкультури. Це люди, які нам подарували красу і таємничість рідного слова та цифр, навчали нас землеробських та господарських практичних робіт, виховували за латинським вченням „Mens sana in corpore sano” легкою атлетикою та спортивними іграми, з якими вперше виступала наша школа на обласних і міжобласних конкурсах. Ось чим залишаються незабутніми наші викладачі другої половини минулого століття, і не тільки цим, тому їхні сліди, чисті й успішні, живі у нашій пам’яті світлими споминами.

Постать директора й викладача А. Іванчука, біженця з близького нам Банилова (Україна), що уникнув Голодомору та червоного гніту, віддзеркалюється у моїй пам’яті перш за все господарем коло своєї хати, а тоді хата директора школи, за австрійським звичаєм, була в школі. Не існувало школи без житла для директора, що доглядав школу, як свою власну хату, з городом, які виглядали, справді, як у найкращого господаря села. Пивниця і комора були наповнені картоплею, фруктами, овочами, різними консервами, навіть буженицею для сім’ї. Пан директор Іванчук запрошував гостей у хату пригостити своїм добром, а дітям дозволяв наводити чистоту у пивниці після посадки картоплі, слухав їхні скарги, або продавав їм чорнило та ручки для каліграфічного письма, бо сам був зразковим каліграфом. У школі всі учні старалися писати каліграфічно і співати улюблені народні пісні, яких навчались від своїх учителів та від скрипаля й соліста, пана директора Іванчука. Отож, від нього ми навчались господарювати і заощаджувати наші дрібні гроші, бо за них ми купували у пана не лише чорнила, але й інструменти для писання. Постійний був контакт з паном директором, викладачем та господарем, що вчив нас не тільки історії, але й говорити та писати чужими мовами, російською та німецькою, співати під скрипку жартівливі пісні та господарювати на шкільній ділянці і на мікрофермі.

Ніхто з старших людей сьогодні не може

забути, як в дитячі роки на подвір’ї школи мого дитинства відбувалися театральні вистави – не без допомоги директора. Тодішні наші викладачі та учні Серетської педшколи улаштовували театральні вистави на прикрашених буковинськими килимами сценах, де на чолі з моїм вчителем Дмитром Арічем, проф. математики Дмитром Куявою, викладачем фізкультури Миколою Майданюком, з сучасним поетом-малярем Михайлом Волощуком, Сільвією Ріщук (Майданюк), Надією Білецькою (Смокот) грали ролі у класичних п’єсах І. Котляревського, Григорія Квітки-Основ’яненка, М. Кропивницького, М. Старицького, Карпенка-Карого, щоб потім перенестися до сільського дому культури імені Івана Франка і навіть на обласні сцени Румунії. Паралельно з театральними виставами у селі виступав і мішаний хор викладача музики Валеріана Яноша, де басы директора школи А. Іванчука, Дмитра Куяви та Дмитра Аріча лунали незабутньою красою тонів, зливаючись з жіночими голосами та чоловічими тенорами в прекрасній гармонії українських пісень. Така наполеглива праця в школі та на ниві української культури з самодіяльними гуртками театру, вокальних гуртків і хору М. Волощука та М. Майданюка роки підряд за допомогою викладачів школи та сільської молоді до 70-их років, скільки працював директором А. Іванчук, цвіла негостинська освіта в школі та постійна культурно-мистецька праця молодшого покоління: Віктора й Клементіни Сердинчук, Євсебія та Лукреції Фрасинюк, Мірчі та Феліції Григораш, Марії Фрасинюк та Івана Фрасинюка, Василя Фрасинюка та інших учнів пана директора і навіть молодих йому колег у школі, що успішно продовжили освітню та культурно-мистецьку діяльність, за яку Україна в 1996-му році нагородила наше село за особливі успіхи на українській ниві пам’ятником українського генія Тараса Шевченка, що вписує Негостину у світову спільноту заслуженого українства.

Я переконаний, що моєму поколінню і молодшим віком негостинців допомогла саме сумлінна професійна праця педкадрів з дітьми допомогла навчатися рідної української та державної румунської мов викладачами Любов Іванчук, Еудженія Пинзаріу та Якоба Йоана. Вони навчили нас граматики та літератури обидвох мов і пригорнули нас до читання книг, а закоханий математик Дмитро Куява прищепив негостинським дітям любов до математики. Тому випускники Негостинської семирічки, пізніше восьмирічки, вчилися успішно в українській секції Серетської середньої школи, потім у тому ж лицейі і, більшість із них поступали на різні факультети, щоб стати викладачами та

повернутися у рідне село і виховувати дітей так, як це робив пан директор А. Іванчук до пенсії.

Чесно признаюсь, що й мені пощастило бути між шанованими людьми, інтелектуалами мого рідного села, завдяки цим свідомим просвітителям, що вивели нас у люди. І я закінчив у Сереті українську секцію лицейю, а потім факультет румунської та італійської мов. Після праці на кафедрі румунської мови в с. Балківцях, саме коли мій бувший професор і директор А. Іванчук виходив на пенсію, в 1970 році мене призначили директором Негостинської школи. Ніколи мені і не снилось, щоб я, тоді молодий викладач, став керівником такої престижної школи і наступником взірцевого педагога, директора й професора, один час навіть районного інспектора, яким школа і село гордились. Крім того, я успадкував дисциплінований викладацький колектив з прекрасними професіоналами – того ж Дмитра Куяву, викладача математики, молодого викладача румунської та російської мов Бенедикта Воробкевича, проф. історії та румунської мови Траяна Бурчу, професора фізкультури, негостинця Івана Боднаря, що зробив найкращу спортивну базу, професора української мови Юрія Барбіра, що знайшов кафедру української мови тільки в Негостині, бо наша мова зникла в українських поселеннях під натиском тодішньої «червоної» влади. Це була болюча справа, про яку директор А. Іванчук, як справжній українець, попередив мене і просив, щоб в Негостині я захистив надалі викладання рідної української мови, дбав про неї і кровне право негостинців, що я й зробив за своє 20-річне директорство як викладач румунської та української мов з тогочасним колективом викладачів, бувших учнів та колег заслуженого директора: Віктором Сердинчуком, Євсебієм Фрасинюком, Марією Фрасинюк, Джорджетою Штефан, Діонізієм Рейляну, Василем Фрасинюком, Євгенією Серединчук, Клавдією Григораш, Феліцією Григораш та ін., які підняли навчання на високий рівень, що дозволило нашим учням добитися гарних результатів, на різних конкурсах та мистецьких змаганнях – від дитсадку до гімназії. Ці результати описані в започаткованих нами двомовних шкільних журналах «Міжкультурний діалог/Dialog intercultural», визначений на першому місці на повітовому рівні шкільних журналів, який після трьох чисел і одного додаткового, приуроченого українській нацолімпіаді 2010 р. перестав, на жаль, видаватись, зараз таки після виходу його ініціаторів на пенсію.

Дорогі негостинці і викладачі Негостинської школи, бережіть, за прикладом **Т. Шевченка: «І чужого навчайтесь /І свого не цурайтесь»** та колишнього директора **Афтанасія Іванчука свою рідну мову**, як очі свої, бо вона є незамінним світлом наших знань з навколишнього світу і разом з нею навчайтесь всього, добивайтесь успіхів, бо школа на вчителів стоїть, а майбутнє наших дітей від вас залежить.

Іван КІДЕЩУК

Роки, роки, роки... Правду кажуть мудрі: найшвидше минають роки! «Чому це так?» – не раз сприймаємо нагло відлуння цього одвічного людського запитання, головню коли половина нашої життєвої стежини вже протоптана.

Мабуть, і тому, що роки наповнені-переповнені незчисленими образами нашого дитинства, юності, зрілості – батьки, брати і сестри, вчителі, друзі, колеги та різні-різні знайомі – і незчисленими діями-подіями нашого буття, котрі – образи-події – появляються і зникають у певних роках у незупинному чергуванні причин та наслідків в екзистенційному просторі-часі кожного із нас, або просто, як кажуть наші віруючі: Бог зна чому!

Я, наприклад, кожного разу, коли одягаю денне вбрання, бачу образ мого батька, його усмішку і чую його слова: «Синку, одяг людини (він працював шнайдером, тобто кравцем) – це як книжка, бачу ти ціниш книжки, все каже про тебе і всі її дуже правдиво вчитують! То ж одягайся гідно!...»

А як бачу сонце, головню коли вийду на город помилуватись природою, то зараз бачу образ і чую голос матері: «Синку, ти знаєш чому, ось, соняшник обертає голівку за сонцем?» «Чому, мамо?» «Щоб зернятка в голівці не вирости порожніми!...»

*

Сьогодні – бог зна чому – пройшов мимо школи, моєї негостинської початкової і семирічки. Буває це не зрідка, бо проживаю в рідній Негостині, і завжди ота скромна будівля наповнює мені очі та душу палкими флешпам'ятками: вчителі, колеги, дитячі ігри, футбольні змагання, хори, танці і т.п. І кожного разу певний образ виринає з посиленою яскравістю і ніби супроводить мене довгий час після того як промину школу.

Сьогодні – це шосте березня – і знову ота таємна сила зупиняє мої кроки перед школою. Дивлюся-придивлюся і бачу в імлі пройдених шістдесят літ мого колишнього викладача німецької мови та музики, директора нашої школи **АФТАНАСІЯ ІВАНЧУКА**. Наче сидить на ганку школи при вході до свого помешкання – тоді він мешкав в будинку школи – та грає на скрипці, здавалось мені, нескінченну баладу негостинської школи.

І бачу себе в шостому класу на першому уроці німецької мови. Новий для нас предмет. Входить пан директор – так ми його знали-звали – одягнутий елегантно, костюм коричневого кольору, біла сорочка, краватка – всміхається нам, спокійно кладе каталог на кафедру і каже:

– Діти, від сьогодні ви будете вивчати і німецьку мову.

– Уаааа!... – почувся наші тихі голоси, наче шелест жовтавого листя від холодного подиху осіннього вітру. – Німці погані, вони стріляли, убивали, палили ... – посипалися наші слова, наче черги з радянських кулеметів.

Це був 1957-ий рік, так звані післявоєнні часи. В культурному домі нам часто показу-

Образи, які завжди поруч з нами.

АФТАНАСІЙ ІВАНЧУК – директор, викладач, людина...

вали кінофільми на тему війни, в яких постійно визначався героїзм бійців червоної армії на відміну від боягузтва і звірячої жорстокості нацистів. З шкільної бібліотеки читали, окрім улюблених казок, безліч оповідань на ту ж саму тему.

Пан директор Іванчук зараз зрозумів нашу розгубленість і обуреність, лагідно усміхнувся, навіть засміявся, і промовив:

– Знаю, знаю ..., кінофільми..., правда, нацисти погано чинили, але не всі німці були нацистами...

– Неправда, неправда, всі такими були, ми бачили... – безладним хором відважились ми.

– А скажіть мені, – спитав нас пан директор-викладач, вловивши мить тишини, – у вашому класі всі діти чемні?

Стало зовсім тихо в класу, а голівки всіх нас, як на команду, обернулись в напрямок останньої парти, де сиділи два наші колеги-«шибеники», котрі почали прискорено кліпати очима.

– Бачите, – підхопив скоро такий момент пан Іванчук – хоч серед вас є двоє нечемних, про шостий клас не можна говорити погано.

Такий висновок попав прямо в точку нашої піонерської гідності. Ми відчували відповідну бадьорість і навіть почали задумуватись над німцями. Зрозумівши це, наш викладач продовжив:

– Нацисти розпочали війну проти багатьох країн, поступили неправильно і тому були переможеними, їхня країна зруйнована, а народ багато постраждав.

– Ну, як так, – стали мислити ми, – то котрі то німці чемні? – голосно вимовив хтось із нас.

– Діти, – з якимось новим світлом в очах спитав нас викладач – вам подобалися казки?

– Ще й як!... Я читав..., я бачив... – і відповіді лились на всі голоси.

– А, читали ви, наприклад, казочки «Білосніжка», «Попелюшка», «Заєць та їжак», «Кіт у чоботях» «Ганзел та Гретел»?

– Читали, читали... – раділи ми вголос і, піднімаючи настійливо два пальчики, були готові розповісти викладачу прочитане та похвалити улюбленого героя.

– Ось бачите, – сказав пан Іванчук, вгамувавши наш ентузіазм, – всі ці казочки складені чемними німцями, тобто талановитими носіями німецької мудрості, а потім ці казочки зібрали два чемні німці-письменники, Брати Грімми називаються, записали їх у книжечках та подарували вам і всім дітям світу.

«Значить, не всі то німці погані» – почали обдумувати ми і взяли в руки підручники, почали їх перегортати, любуватись малюнками.

Пан Іванчук промовчав кілька хвилин, поволі пройшов поміж рядами парт, лагідно усміхнувся і впевнено сказав:

– Дорогі мої, слова на німецькій мові не так то важко запам'ятовувати для вас. Наприклад

«дас фенстер» означає «вікно», приблизно як на румунській мові «ферястра», а «дер шул» означає «стілець», «дер брудер» – «брат», «ді швестер» – «сестра», приблизно як на українській мові.

Ми вже раді стали і почали питати як то по-німецьки «зошит», «олівець», «крейда», «книжка», а викладач все відповідав нам та все усміхався. Наситивши нашу зацікавленість, пан директор Іванчук підняв руку, ми замовкли, а він промовив чітко:

– Ви зауважили, що кожен іменник в німецькій мові супроводжується артиклями «дер, ді, дас», що визначають приналежність іменника до чоловічого, жіночого або середнього родів та до числа однини чи множини. Це дуже головна річ. Німці кажуть, жартуючи: «Не знаєте «дер, ді, дас», то не будуть німця з вас!»

Ми засміялись і обіцяли пану викладачу, що впораємося з такими труднощами, бо ми не гірші за Ганзеля або Гретелі, чи Хороброго Кравчика

*

Стара семирічка стояла задумливо, а в глибині душі лунали акорди пісні мого дитинства. Скрипка пана Іванчука повела мене на урок музики, якому ми завжди були раді. Українські пісеньки для дітей були веселими, навіть смішними, легко запам'ятовувались, а викладалась тоді музика на рідній мові, бо їх знали і матусі і бабусі наші, і ми часто вправляли разом вдома, і до школи приходили вже добре підготовленими.

Чую і бачу як «Два півники горох молотили, а дві курочці чубатенькі до млина носили ...» і смішно і тепер з того, що «цап меле, цап меле, коза насипає, а маленьке козенятко на скрипочці грає». Який регіт знявся, коли пан Іванчук заспівав нам що «комар та й на мусі оженився...»

Я усміхнувся моєму викладачу, він підняв смичок і так, якимось серйозно: «Ой зійшлися генерали/ Тай нашого комарика поховали/ Поховали край дороги/ Так глибоко, так високо...» і раптом все зникло, тільки лунав дивний відгук: «так глибоко, так високо..., так глибоко, так високо...» Отямившись, я збагнув у ту мить, як **глибоко** вкарбований в моїй душі образ того, хто колись то наповнив моє дитинство назабутньою радістю і кого добра терпелива душа, щирі правдиві повчання сяють так **високо** в моєму дусі.

Я рушив з місця, а кроки, наче вимовляли так виразно, так спокійно, так незабутньо: **«Не всі люди погані!...»**

Євсебій ФРАСИНЮК

ЦЬОГО РОКУ ВІДБУДЕТЬСЯ VII-ий З'їзд СУРу?

Заголовок під запитальним знаком, бо офіційно не чути ані словечка про цю важливу для українців подію, та хоча ми ізольовані тут у горах, вже «знаємо» кандидатів на центральний «трон», а також і на повітовий.

За предбаченнями Статуту СУРу цього року Рада повинна організувати місцеві і повітові конференції, а через два місяці скликається з'їзд. Так що, слава Богу, ще не пізно, але можуть виникнути несподіванки там, де конференції порушили Статут або рішення Ради. Як, наприклад, сталося, тому п'ять років, коли одну філію було подано в суд за якісь порушення Статуту і так з'їзд запізнівся на рік.

Бачу, що люди зацікавлені організаційною справою СУРу. Я був у Сігеті на святкуванні 25-річчя від заснування СУРу. Тоді телефони не переставали: «Коли буде VII-ий з'їзд, де він відбудеться? Як пройшла робота Ради?»

А я, простий член СУРу, на такі запитання не можу відповісти, і зрештою, це не є моїм пріоритетом, хоч не байдужий до майбуття нашої організації, бо я один із засновників СУРу на повітовому та місцевому рівні. Був обраний заступником, пізніше першим заступником Сучавської філії, яку називали тоді «Буковинський округ», за що нападали на покійного Юрій Лукана, кажучи, що він робить новий адміністративно-територіальний закон, поділяючи Румунію на округи, про що писали і в сучавських газетах. Був головою економічно-соціальної і фінансової комісії притягом 12 років, але, признаю чесно, що крім звіту на конгресі іншої діяльності не мав. Був делегатом на всіх конгресах, крім останнього – VI-го, котрий пройшов у Тімішоарі – листопад 2011 р.

Коротенько хочу повернутись до початку 1990 року, коли Микола Гапенчук, Коля Курилюк, Адріан Шийчук, Олег Петракович, Михайл Георге, Джоні Шовкалюк, Траян Малиш, професор Віктор Симчук із Рогожешт, Іван Негрюк, Василь Цаповець, я та інші, на чолі із покійним Юрієм Луканом, заснували Буковинську філію, сходилися двотижнево, встановлювали зустрічі по селах із письменниками з формацією (вокальна група, підготовлена Юрієм Луканом, бо інших гуртів не було) і зустрічалися із людьми. Ніхто не вимагав грошей на транспорт. Символічно нас спонсоризували дома культури та різні особи. Пізніше, коли держава виділила для меншин дотації, тоді почала розвиватися артистична діяльність, заснувалися нові артистичні гуртки, і сьогодні, можу сказати, що артистичні формації СУРу на висоті, їх знають і за кордоном.

Можу сказати, що то був час кипіння, захоплення, хвилювання, бажання. Скрізь почали відкривати перехідні кордонні пунк-

ти на румунсько-українській границі, почали приходити артистичні гуртки із України; педкадри румунського походження із Чернівців прибули до Сучави на курси удосконалення, а українці із Сучавського повіту їхали до Чернівців, і так розвинувся наш Союз. Сьогодні в Сучавському повіті маємо гуртки на майже професіональному рівні, яких знають і за кордоном. Керівники цих гуртків – це молоді фахівці, як Петро Шойман, Юліян Кідеша, проф. музики Зірка Янош, отець Валентин Петро Арделян та інші. Це лиш у Сучавському повіті.

Будучи на Святі 25-річчя СУРу, бачив гарні два хори: «Зелена ліщина» із Караш-Северіну – диригент Іван Лібер і «Ронянські голоси», підготовлений Джетою Петрецькою. Знаю, що скрізь існують артистичні гуртки різних профілів.

Якби не СУР, то, признаю, мав знати, де знаходиться Заповідник Т. Шевченка тільки з книжок, не пізнав би видатних людей із України, як, наприклад, Іван Драч, поет, герой України, не пізнав би гірські околиці Галичини, їх прекрасних керівників, учителів, народних творців. Я в останній час збагатив свою бібліотеку творами галичан та буковинців. Прочитав усю творчість Юрія Федьковича після участі на святі «Шовкова косиця», яка відбувається щороку, в першу неділю серпня. Якби не було це свято, я не мав знати Марію Матіос, письменницю гуцулку з Розтік, нагороджену Шевченківською премією за літературну творчість, Миколу Вознюка, письменника, члена Спілки письменників України, уродженця с. Киселиці коло Путили, де його батько служив отцем 65 років.

Ось чому я люблю СУР, чому стараюся, скільки маю сили, працювати, не забути мову, звичаї та обряди моїх земляків.

Я впевнений, що цього року відбудеться VII-ий з'їзд СУРу, а перед тим місцеві вибори та повітові конференції, які треба підготувати відповідально і провести їх з надією, що будемо мати нових керівників, бо маємо звідки вибрати їх. По-моєму, треба пильнувати, щоби вони мали морально-християнські риси, аби їх думка не літала за грішми, аби не були заздрими, індивідуалістами, бо це гріх, як говорить і Святе Письмо.

Це не значить, що я ганю актуальне керівництво СУРу. Я йому щирозсердечно дякую за моральну та матеріальну підтримку, яку одержала наша комунальна організація, дякую за плакети та дипломи, котрі мені вручив голова Степан Бучута з нагоди 200-річчя народження Тараса Шевченка і 25-річчя від заснування СУРу. Все це я не забуваю і зобов'язуюся продовжувати сурівську справу.

Юрій ЧИГА

БУВАЛЬЩИНИ

Як кралосся...

Було це під час колгозів, коли за кілька картоплин, чи качанів кукурудзи, мішок цукрових буряків, з яких варили самогонку, давали штраф, або навіть садовили в тюрму.

Сталося так, що в селі Калинешти Енаке (або Грецьке) члени колгоспу «Новий вік» почали страйкувати і не хотіли виходити збирати врожай. Чому? Міліціонери стали страшенно слідкувати за тими, що хотіли дещо украсти з поля. Правда, члени кооперативу (по прямому сказати – члени колгоспу) діставали продуктів і навіть якісь там гроші, коли румунські леї були «міцні».

Кожний колгозник мав виділену ділянку, де він працював, йому записували «трудодні» а за це і «платили». Та з того, що їм давали, не можна було вижити. Недарма кажуть, що курка там, де грядбає, там і їсть!

Те, що «грецькани» не хотіли працювати, дійшло і до «партії», а зналося, що партія веде! Там, у компартії в Сучаві, страшенно обурились та післали одного «активіста» і поліцейських, тобто, як тоді казали, міліціонерів, щоб там розібралися.

«Активіст» та міліціонери були чисті румуни, не знаючи ні «ме» ні «бе» по-українськи. Взяли з собою голову колгозу Ністора Курилюка і стали викликати членів на роботу. Люди навіть не хотіли слухати.

Тоді голова колгозу Ністор Курилюк пішов наперед та почав кричати: «Виходіть, люди добрі, на роботу, як кралосся, так і буде крастися! Розуміється по-українськи. Тоді «активіст» запитався, що він їм казав? Голова сказав, що він гарно їх просив, щоб вони вийшли працювати і все буде у порядку.

Добре, що «начальники» не знали української мови... Тут мені пригадалися слова покійного викладача та поета, покійного Юрія Ракочі: «Людина є стільки разів людиною, скільки мов знає!»

Нагадаю, що село Грецьке належить до громади Дарманешти Сучавського повіту.

Мораль? Вивчайте багато мов!

Я давала руку з Сталіном!

Це сталося у селі Данила (громада Дарманешти), все під час колгозу.

Було саме у жнива, а того року пшениця виросла дуже буйна, та дали дощі й вітри і пшениця вся вилягла.

Агроном, інженер-шеф, дав наказ, щоб зайти комбайном і що буде, то буде!

Але голова колгозу Ністор Курилюк, землероб із прадідів, зібрав господарів села Данили, які скошили пшеницю косами, склали в копи, а потім змолотили її комбайном, зібравши добрий урожай!

На другу днину після цього пан інженер-шеф Юліян Васілеску приїхав із Сучави з якимось там «рибами» із центру у «контроль». На ниві знаходилися ті, що косили пшеницю. З Сучави приїхали ті «риби» на автомобілях. Перший, підійшов до людей пан Васілеску, який, привітавшись, почав давати руку з косарями. Дійшов до голови і простяг йому руку.

Та Ністор Курилюк, який у другій світовій війні воював у «Котул Донулуй» та під Сталінградом, сказав: «Я давав руку з Сталіном (а промовляв Сталіном з наголосом на і) так, що не дам руку з вами! Пан Васілеску махнув рукою а ті, що приїхали з ним із «центру», засміялися, сіли у машину, і тільки курява закрутилася за нею!

Микола КУРИЛЮК

ПРОЧИТАЙТЕ ТУЮ СЛАВУ

(Початок на 9 стор.)

Я звернувся до пані Ольги Андрич-Порохівської, але й вона нічого не знає про пам'ятник українському борцю за незалежність України, не пам'ятає, коли відбувся літературний ювілей на еміграції, тобто в Румунії, у Бухаресті, Дмитра Геродота, котрий був соратником її батька, полковника Гната Порохівського, не чула про Максима Давиденка, похованого на цвинтарі «Святого Пантелеймона».

Однак я запалився надією, що той пам'ятник, можливо, зберігся, бо, як пише Ілько Гаврилюк: «Минуть десятки, сотні років і нас вже не буде серед живих, а величний надгробок на цвинтарі Св. Пантелеймона все

стоятиме, все слухатиме повітряну пісню й ту легенду про наші визвольні часи, яка вродиться серед цих могил і буде переказуватися із роду в рід».

Тому я поїхав у бухарестський квартал Пантелеймон, знайшов цвинтар, та серед лісу хрестів немає ні сліду від цоколя і високого хреста, під яким мав покоїтися прах козака Максима Давиденка Катеринославського Повстанчого Коша, похованого 11 серпня 1923 року.

Коли і ким цей пам'ятник був знищений – невідомо. Можна припускати, що після другої світової війни, коли в Румунії радянські енкаведисти переслідували, заарештовували і засиляли в Сибір українських патріотів, нищили все, пов'язане з ними, а може, ніким не доглянутий, надгробний пам'ятник був просто розграбований і знесений, а на тому місці тепер новіші поховання.

Старші мешканці кварталу сказали мені, що вони нібито дещо чули про цей пам'ятник, але нічого не могли уточнити. Радили звернутися до священника місцевої церкви, але я не застав його у божому храмі. Тоді попросив моїх знайомих, які мешкають у цьому кварталі, розпитати панотця про цю справу. Він пообіцяв, що шукатиме відомості про поховання повстанця Максима Давиденка у церковних реєстрах. Отже, надіюсь що в наступному числі газети напишу про результати моїх розшуків.

Горілочка-тума не доводить до ума

СИЛА ВОЛІ

Проходячи повз буфет, Непийпиво завжди звертався до самого себе: – Ану, друже, чи є в тебе сила волі?

І твердо йшов уперед, минаючи корчму.

– Молодець, Непийпиво! – говорив він через десять кроків. – Є в тебе сила волі!

І повертав назад – до буфету.

БАГАТА УЯВА

Приходить якось Степан до свого сусіда Івана в гості. А той скупий-прескупий був. Налив по склянці води і каже:

– Випиймо, сусіде, думаючи, що це горілка.

Випили.

Через деякий час Степан як зацідить хазяїну у вухо.

– А тепер, сусіде, думайте, що я напився.

ТВЕРДА ГАРАНТІЯ

Здибалися в буфеті два приятелі. Випили по чарці, потім по другій.

– Іване, ти мене бачиш?

– Бачу.

Налили ще, випили.

– Іване, ти мене бачиш?

– Ніби бачу.

Ще випили.

– А тепер, Іване, ти мене бачиш?

– Ні.

– І я тебе ні. Тепер пиймо сміло – чорта лисого жінки побачать!

МОЛОДЦІ!

Ішли вулицею два п'яні. Аж бачать, стоїть стовп.

– Давай зіпхнемо його! – каже один.

– Давай.

Зняли вони пальта і почали пхати стовп.

Тим часом їхні пальта хтось украв.

Згодом один, озирнувшись, сказав другому:

– А ми з тобою молодці! Так далеко стовпа відіпхнули, що й пальт не видно.

ЯК ПРОЙТИ

Коло стовпа, тримаючись, щоб не впасти, стоїть п'яний. Дивиться, аж іде жінка. От п'яний у неї і питає:

– Жінко, ви тутешня?

– Тутешня.

– То скажіть, будь ласка, як пройти до наступного стовпа.

Мисливські – ні пера, ні луски...

ЗАВТРА БУДЕ 15

– Учора ти сказав, що застрелив на полюванні 5 зайців, а сьогодні вже говориш про 10...

– Але ж ти не забувай, що зайці швидко розмножуються!

СМІЛИВЕЦЬ

– Одного разу мені довелось заночувати під деревом у джунглях. І, уявіть собі, лев підкрався до мене ззаду так близько, що я відчув на своїй шиї його дихання.

– І що ж ви зробили?

– Підняв комір.

ПЕРЕСЛІДУЄ ВОВКА

– Куди це ти біжиш? – запитали мисливця.

– Це я за в-вовком женуся...

– А де ж він?

Т-а трохи в-відстав...

СЛІДИ ВЕДМЕДЯ

Два мисливці побачили сліди ведмедя.

– Іди подивись, куди він пішов, – сказав один.

– А ти?

– А я піду в протилежний бік, подивлюся, звідки він вийшов.

НЕЖИВА КАЧКА

Мисливець вихвалявся, який він стрілець. Раптом мимо пролетіла качка.

– Дивіться, що буде, – сказав він і вистрелив. Качка летіла далі.

– Друзі, – сказав мисливець гордо. – Ви були свідками дива. Це летить нежива качка.

ЧИ Є ТУТ РИБА?

Рано-вранці до озера прийшли рибалки. І питають дідуся, який пасе корову:

– Дідусю, а чи є в цьому озері риба?

– А де б вона поділася?

Ловили рибалки до полудня, але в жодного не клюнуло.

– Дідусю, – питають знову, – а може, тут риби нема?

– А звідки б вона тут взялася?

СЕРЦЕ МАТЕРІ

(Продовження з минуло номера)

Румунська народна казка

Це був сторож – напівлюдина, напівсобака. У нього крила, як у кажана, волосся та борода – немов з колючого бур'яну, а зуби в роті – сталеві.

Не злякалася мати потвори-сторожа, впала перед ним на коліна. – Скажи, будь ласка, де мої діти? Пожалій мене, скажи!

– Ха-ха-ха! – зайшовся сторож сміхом. – Пожаліти, кажеш? А чи знаєш ти, жінко, що я – Безжалісний?! Я – сторож Богації, сторож усіх її багатств. Діти твої тут. Тут і інші викрадені діти. Але я тебе не пожалію!..

Мати, плачучи, впала на коліна, благала сторожа, надіючись якимось пом'якшити його серце. А він лише глумився із щирих материнських сліз.

– Саме тепер, – сказав він, – через кілька днів твоєму синові Войнічелу виповниться стільки років, що його можна посилати на війну! Він служитиме нашій королеві. Він здобуде для неї нові багатства, а сам загине. Зрозуміла?

Загине на полі бою! – Загине? Мій Войнічел загине? – заламала мати з горя руки. – А моя дівчинка Гарнікуца? Що станеться з нею?

– Вона в золотих покоях королеви. Разом з іншими викраденими рабіннями вона тче полотно, щоб збільшувати багатства королеви.

Два дні й дві ночі плакала мати, благаючи Безжалісного. З її сліз біля палацу утворився ясний та чистий струмок, і води його потекли вниз. На третій день, коли Войнічела разом з іншими хлопцями мали посилати на війну, сторож відчинив мідні ворота й сказав матері:

– Королева передала – вона згодна відкласти похід хлопців на війну, якщо ти віддаси їй своє материнське серце.

– Віддам! – прошепотіла мати. – Аби тільки мій син не йшов на війну грабувати й убивати людей...

Вона вирвала серце з грудей і віддала його.

Сторож зареготав, задоволений з того, що вдалося обманути жінку: вирване серце не рятувало сина від походу. Він схопив серце матері й поніс його Богації. Королева на радіощах звеліла кинути серце до інших скарбів.

А вимучене серце, сповнене великою материнською любов'ю, стало так гаряче гріти, що від його тепла розтопилися всі кайдани невільників і розвіявся отруйний запах. З відімкнутих темниць вийшли хлопці й дівчата. Вільні й радісні, вони збиралися в розкішних садках.

Побачивши це, королева перелякалась і разом із своїми прислужниками сховалася в потаємному підземеллі.

На місці, де мати вирвала своє серце, виріс величезний кущ троянд, усяний прегарними квітами. Попід кущем тік струмок материнських сліз. Тут і зустрілися Войнічел та Гарнікуца. Відколи вони були в палаці, не бачили одне одного. Тепер вони не могли наговоритися, розповідаючи про себе та згадуючи матір... Брат і сестра так і заснули біля куща, думаючи про матір.

Схилившись над головами Войнічела й Гарнікуци, трояндовий кущ пестив їхні обличчя й ніжно шелестів. Той шелест перетворювався в хвилюючі слова, що лилися у вуха братові й сестрі.

І діти проснулися. Войнічел зажав на ріжок і всім, хто підходив на цей клич, розповідав про те, що почув від троянд.

Запалені справедливим гнівом, викрадені сини озброїлися мечами, що готувала для них Вогація, і зайшли в палац. Хлопці знищили королеву, Безжалісного та усіх її прислужників і вщент зруйнували все королівство Богації. На

місці золотого палацу виникла родюча земля.

Потім Войнічел із побратимами пішов у наступ проти Холоду, Голоду й Спраги. Водночас хлопці шукали живої води, щоб повернути життя матері.

У довгих походах і в тяжкій боротьбі вони знайшли всіх потвор і знищили їх. Не знайшли тільки живої води. Тому, незважаючи на перемогу над злом, люди були похмурі й невдоволені.

Тим часом трояндовий кущ переіменув свої квіти на червоні плоди, що падали з гнучких гілок у ясний та чистий, як сльоза, струмок, і хвилі несли трояндове насіння по всіх усюдах світу.

Войнічел з Гарнікуцою стояли біля рідного куща і в шелесті його чули слова матері:

– Не журіться, діти мої! Жива вода – у ваших вчинках, у ваших діях. Серце моє більше не стікає кров'ю, бо ви живете в мирі, бо зникли Холод, Голод і Спрага. Працюйте, діти мої, будуйте прекрасну і сильну фортецю. Укріплюйте її з року в рік. Спільно живіть у цій фортеці, у мирі й достатку!..

Знову зажав ріжок Войнічела. Брат і сестра розповіли людям те, що почули, і люди громадою взялися будувати нову фортецю.

Трояндовий кущ, що виріс із серця матері, опинився в центрі нової фортеці, спорудженої чесною працею. Діти, визволені з рабства любов'ю матері, завжди укріплювали свою фортецю й досі живуть щасливо.

(Кінець)

Загадки

**Спритний майстер у стрибках:
На деревах, по гілках.
Вся руда, пухнастий хвіст,
Рідний дім для неї – ліс.**

**Знизу клин
Зверху млин.
Тече вода
А їй не біда.**

**Хто завжди правду каже?
Який є, таким покаже,**

**І без слів про все рас скаже.
На нього дивися, а себе бачиш.**

**Триколісний друг у мене,
Має він кермо зелене.
Ще сидіння та педалі...
Певно, ви його впізнали?**

ДІТЯЧІ СТОРІНКИ

ОСІННІ КРАСКИ

Moderato

Слова і музика: МИКОЛА КРАМАР

1. Над-рає та-ють но-чі, Холод-но кру-гом, Кві-ти зав-ми-ра-ють,
 2. Ді-точ-ки го-ту-ють конь-кий са-ноч-ки, Бо з не-ба злі-та-ють
 сум-но над се-лом і, не-мов за-спу-ли бі-лі зі-роч-ки,
 бі-лі зі-роч-ки, а в шко-лі лу-на-ють ю-ні го-лос-ки,
 роз-си-па-ли ли-стя, по-жовк-ла тра-ва. У-ра!
 на-ле роз-мов-ля-ють осі-нні крас-ки.

Надростають ночі,
Холодно кругом
Квіти завмирають,
Сумно над селом.

І немов заснули
В лісі дерева,
Розсипала листя,
Пожовкла трава.

Діточки готують
Коньки й саночки,
Бо з неба злітають
Білі зірочки,

А в школі лунають
Юні голоски,
Наче розмовляють
Осінні краски.

ЛОГОГРИФ

По горизонталі і вертикалі

- Виліковує людей
- Перший чоловік, який літав
- Крик ворони.
100 кв. м.
Літера перд «С»

Відповідь

р
р
кар
кар
лікар

Склав Микола КУРИЛЮК

	1	2	3	4	5
1					
2					
3					
4					
5					

Використати на уроках рідної мови

6. Чого так весело було?

Господнє небо і село,
Ягня, здається, веселилось!
І сонце гріло, не пекло!

- А) «Як би ви знали паничі...»
 Б) «Ой діброво – темний гаю!»
В) «Мені тринадцятий минало!»

7. Ще треті півні не співали,
Ніхто нігде не гомонів,
Сичі в гаю перекликались,
Та ясен раз у раз скрипів.

- А) «Садок вишневий коло хати...»
**Б) «Причинна» (Реве та стогне
Дніпр широкий)**
 В) «Вітер з гаєм розмовляє.»

8. А качечка випливає
З качуром за ними,
Ловить ряску, розмовляє
З дітками своїми.

- А) «Тече вода з-під явора...»**
 Б) «Вітер з гаєм розмовляє...»
 В) «Ой діброво – темний гаю!»

9. А іноді така печаль
Оступить душу, аж заплачу,
А ще до того, як побачу
Малого хлопчика в селі...

- А) «Сон» (На панщині пшеницю жала)
 Б) «Мені тринадцятий минало...»
В) «І золотої й дорогої...»

10. І усміхнулася небога,
Проснулася, – нема нічого...
На сина глянула, взяла
Його тихенько сповила...

- А) «І золотої й дорогої»
Б) «Сон» (На панщині пшеницю жала)
 В) «Мені тринадцятий минало...»

РАДІСТЬ, СМУТОК ТА НАДІЯ

Організований прімарією міста Гура Гуморулуй, місцевим Культурним центром і Музеєм народних звичаїв, а також і Сучавським культурним центром, традиційний Великодній торг в цьому місті відбувається щорічно кожного вівторка за тиждень перед Шутковою Неділею. Цього року він відбувся 31-го березня. Торг є частиною запрограмованих інших подій, які відбуваються кожної весни під назвою «Великдень на Буковині». Ціль цього торгу – заохочення народних творців-майстрів до збереження, удосконалення і поширення у буковинському, але і в європейському просторі, культурних народних промислів, їх цінностей: писанкарства, вишивання, кожухарства, гончарства, різьблення по дереву тощо.

Кожного року в ньому беруть участь народні майстри-творці, а головне ті, що займаються писанкарством. Тому що писанкарство традиційне і дуже розповсюджене у гірських околицях південної Буковини, головне там, де переважно живуть гуцули, то завжди на цьому торгу переважає число писанкарок із цих околиць, де мистецтво писанкарства передається від одного покоління до другого.

Краса, оригінальність взірців і кольорів гуцульських писанок із давна звісні не тільки у Румунії, але і за кордоном у різних державах, навіть континентах. Можна сказати, що всюди, де живуть наші українці-гуцули, адже і «гуцульського цвіту –

по всьому світу». В цьому завжди переконуються і відвідувачі – місцеві, а головне іноземні туристи, які приходять кожного року побачити виставлені артизанальні вироби. Про це писав і я в кількох статтях, надрукованих минулими роками в наших українських часописах.

Будучи постійним відвідувачем цього торгу, я був присутній на ньому і цього року. Таким чином, мав нагоду знову стрінути тут вже знайомих мені писанкарок із попередніх випусків: Сільвію Євдошек, Лукрецію Феркало, Петронелу Ясиновську із своїми дітьми (близнятами) Андреєю і Андреєм, Родіку Феркало, Ауріку Анич, Марію Міхаєлу Харюк та інших із Палтіну, але і Вікторію Кандря та Елену Тодашко із Пояна Стампей та деяких інших із Дорна Кандрень. Для мене, але і для них радість

знову зустрітись була взаємною. Вони, головне ті із Палтіну, впізнали мене, бо вже з минулих випусків торгу знали, що я кореспондент і пишу про їх писанкарський талант до українських часописів. Вони цьому раді. Але в той сам час і сумні. Радіють, що я говорю до них по-українськи, що беру їм інтерв'ю, що фотографую їх і вироблені ними писанки, що популяризую їхнє справжнє майстерство. Але вони сумні, а це тому, що не одержували часописи, не бачили себе на фотографіях і не мали можливість похвалитися тим, що там було написано про них. Це не тільки звичайна зацікавленість, а цілком зрозуміле бажання писанкарок. Мене це здивувало, бо знаю, що у Палтіну існує сурівська організація, що туди доходять українські часописи (не знаю скільки) і що існує можливість одержувати і читати їх. І все ж таки з незрозумілих мені причин ці часописи не доходили до згаданих осіб, а це справді сумно. Я їм порадив, щоб поцікавились хто там у Палтіну із сторони СУРу розповсюджує ці часописи.

Пишучи ці рядки, я передаю просьбу цих талановитих гуцулок до відома тих, хто відповідає за цю справу і маю надію, що їх бажання одержувати часописи матиме відповідний відгук на втіху і задоволення цих палтінських (а може і інших) писанкарок.

Ярема ОНИЦУК

Фото автора

Близнюки Андрея і Андрей Ясиновські

Славні буковинські писанкарки

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:

E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК

UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – **Тереза ШЕНДРОУ**

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОУ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România